

KANGASALA

Arviointikertomus toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta vuonna 2010

Sisällysluettelo	Sivu
Tarkastuslautakunnan tehtävät	2
Kokonaistalouden tarkastelu	3
Konsernitarkastelu	4
Strateginen johto	4
Liiketoimintayksikkö OKSA	4
Sosiaali- ja terveystuloskeskus	5
Sivistyskeskus	5
Tekninen keskus	5
Kuntaliitos	6
Yleisiä huomioita	6
Kehittämissuhteita	6
Lopuksi	7

Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kunnan talouden ja hallinnon tarkastuksesta on säädetty kuntalain 9. luvussa. Kunnan tarkastusjärjestelmä on ulkoisen ja sisäisen valvonnan muodostama kokonaisuus. Ulkoista valvontaa suorittavat valtuuston asettama ja luottamushenkilöistä koostuva tarkastuslautakunta sekä valtuuston valitsema KPMG Julkishallinnon palvelut Oy, vastuullisena JHTT -tilintarkastajana Esko Säilä ja KHT-tilintarkastajana Mari Hopeaharju, avustavina tilintarkastajina Hanna Kuhanen, Merja Vihtiälä ja Milja-Riikka Pietikäinen. Sisäinen valvonta on osa kuntaorganisaation johtamista ja sen järjestämisestä vastaa kunnanhallitus.

Kuntalain 71 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2010

pj. Isto Kaarne	vj. Erkki Renvall
vpj. Johanna Häme-Sahinoja	vj. Anneli Jaatinen
j. Harri Kekki	vj. Jyrki Jaakkola
j. Raili Nurminen	vj. Tiina Kuivanen
j. Seppo Samppala	vj. Timo Keskinen
j. Harri Syrjäläinen	vj. Lauri Niemelä
j. Erika Tuhola	vj. Helinä Jaakkola

Vuoden 2011 alusta lautakuntaan valittiin myös kuhmalahtelaiset

j. Arja Marttala	vj. Helena Tapaila-Salo
------------------	-------------------------

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut v. 2010 tutkimussihteerinä Tarja Ruukala.

Tarkastuslautakunnan jäsenten työnjako

Toimintansa tehostamiseksi lautakunta on jakautunut vuonna 2010 arviointiryhmiin, joita on kolme ja ne ovat vastuualueineen ja jäsenineen seuraavat:

ryhmä	vastuualue	jäsenet
1	kunnan johto ja liiketoimintayksikkö	Isto Kaarne ja Harri Syrjäläinen
2	hyvinvointipalvelut	Raili Nurminen, Erika Tuhola ja Seppo Samppala
3	tekniset ja ympäristöpalvelut	Johanna Häme-Sahinoja ja Harri Kekki Arja Marttala (v. 2011)

Pääosan haastatteluista lautakunta on kuitenkin tehnyt kokonaisuutena, kokouksiensa yhteydessä. Lautakunnan työhön on osallistunut myös Helinä Jaakkola, Erika Tuholan varajäsenenä.

Lautakunnan kokoukset ja toiminta

Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuoden 2010 aikana yhteensä 11 kertaa.

Tarkastuslautakunta osallistui 16.9.2010 Tampereen seudun tarkastuslautakuntien yhteiseen koulutukseen Vesilahdella. Muihin tarkastuslautakunnille sopiviin koulutuksiin osallistui vuoden 2010 aikana 2 jäsentä, kumpikin yhteen tilaisuuteen.

Vuotta 2010 koskevan arvioinnin osalta lautakunnan kokouksissa ja haastatteluissa on kuultu kunnan virkamiehiä ja luottamushenkilöitä sekä kunnan työntekijöitä ja pääluottamusmiehiä sekä tehty tutustumiskäyntejä. JHTT-tilintarkastaja Esko Säilä ja/tai KHT tilintarkastaja Mari Hopeaharju ovat osallistuneet vuoden 2010 arvioinnin yhteydessä viiteen tarkastuslautakunnan kokoukseen.

Lautakunta sekä arviointiryhmät ovat suorittaneet vuotta 2010 koskevia arviointi- ja tutustumiskäyntejä tai haastatteluja yhteensä 10, sekä ottaneet yhteyksiä viranhaltijoihin mm. sähköpostilla.

Lautakunta on tehnyt yhteistyötä Tampereen ja sen kehyskuntien kanssa, tavoitteena lähinnä seudullisten hankkeiden arviointi. Ensimmäisenä yhteishankkeena toteutettiin Tredea Oy:n arviointi, joka annetaan valtuustolle arviointikertomuksen oheismateriaalina. Puheenjohtaja on osallistunut neljään asiaa koskevaan kokoukseen Ylöjärvellä.

Tarkastuslautakunnalla ei ole ollut Kuntalain 75 §:n mukaisia erityistehtäviä.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen rakenne

Tarkastuslautakunta (jäljempänä lautakunta) ei tässä valtuustolle jätettävässä arviointikertomuksessa toista asioita, jotka selviävät tilinpäätöskirjasta. Lautakunta ottaa esille vain ne asiat, joiden se ei katso toteutuneen talousarviossa tai strategioissa tavoitteena olleilla tavoilla, ja asiat joihin lautakunta katsoo tärkeäksi kiinnittää valtuuston huomiota.

Tarkastustoiminnan kustannukset

Tarkastustoiminnasta aiheutuneet kustannukset vuoden 2010 aikana olivat 44 854 euroa, mukaan lukien tilintarkastus. Toteutuma oli 69,9 %.

Kokonaistalouden tarkastelu

Kunnan velkaantumismuutos on todella hurja. Kun velkaa viisi vuotta sitten oli 760 € / asukas, nyt sitä on jo 1682 € / asukas. Näin ei voi jatkaa.

Kriisikunnaksi lasketaan sellainen kunta, joka on syönyt ylijäämänsä. Tällä mittarilla mitaten Kangasala ei siis ole kriisikunta.

Ostopalvelujen määrä kasvoi arviointivuonna 10 %.

Sijoitusomaisuuden arvo on kohonnut vertailuindeksiä paremmin. Sama koskee Björkqvist-rahastoa. Sijoitusvaroja ei tuloutettu vuonna 2010.

Konsernitarkastelu

Konserniohjausta ja omistajapolitiikkaa on miettinyt useampikin henkilö, mutta sen valmistumista voidaan odottaa vasta vuoden 2011 aikana.

Konsernitilinpäätös 2010 ei ollut tarkastuslautakunnan käytettävissä vielä 25.5.2011. Kangasalan Torikeskus Oy:n ja Kiinteistö Oy Sahalahden Yrittäjätalon tavoitetason 2010 toteutumisia ei ole tilinpäätöskirjassa merkitty taulukkoon.

Strateginen johto

Strategiat, ohjelmat ja suunnitelmat ovat visioita, joiden rahoittamiseen ei itse strategioissa ole kiinnitetty huomiota. Rahoituspäätökset tehdään aina sitä mukaa kun asiat tulevat eteen, tapauskohtaisesti, jolloin strategiat eivät aina toteudukaan suunnitellun mukaisina. Tarkastuslautakunta tähdentää kuitenkin, että strategioita ei ole tarkoitettu arkistoihin pölyttymään, vaan jatkuvaan käyttöön ja toiminnan ohjenuoraksi.

Seudulliset yhteistyökohteet ovat nopeasti lisääntyneet, ja vievät kunnan henkilöstöltä paljon työaikaa. Seutuhankkeiden merkitystä ja hyötyä tulee arvioida lähinnä seutukehityksen näkökulmasta. Pääsääntöisesti seutuhankkeet ovat ilmeisesti toteutuneet suunnitellulla tavalla ja tulokset on arvioitu hyviksi. Lautakunta kuitenkin epäilee, onko hankkeiden valvonta tarpeeksi tehokasta.

Lautakunnan mielestä seudullisia hankkeita ei saisi olla liian monta päällekkäin. Vanhoja hankkeita pitää saada päätökseen, ennen kuin aloitetaan uusia. Yhteistyöhankkeiden valmistelussa tulisikin huomioida paremmin kunnan tarpeet ja sen hetkiset mahdollisuudet hanketoteutukseen siten, että tarvittaessa kunta voi jäädä myös jonkin hankkeen ulkopuolelle. Hankkeiden taloudelliset vaikutukset tulisi selvittää tarkemmin jotta valtuusto tietäisi kustannusten noususta tai laskusta. Kunnanhallituksen olisi hyvä tiedottaa valtuustolle kaksi kertaa vuodessa menossa olevat seudulliset hankkeet ja missä vaiheessa hankkeet etenevät. Lisäksi samassa tilaisuudessa seutuhallituksen jäsenet voisivat tiedottaa mahdollisista tulevista hankkeista.

Lautakunta pitää erittäin tarpeellisena palveluverkon kehittämissuunnitelman saattamista valmiiksi, sekä sen pohjalta tehtyjen päätösten ripeää toteuttamista.

Henkilöstötutkimus on tehty, ja siitä ilmeni sekä hyviä että huonoja asioita. Kiire ja muutokset ovat vaikuttaneet henkilöstön työviihtyvyyteen, tämä ilmeni selvästi myös luottamusmiesten antamasta palautteesta. Lähiesimiestoiminta sai kiitosta, mutta kunnan johdon arviointipisteet laskivat edellisestä arvioinnista. Johtoryhmän tulee huolehtia siitä, että kehityskeskustelut pidetään sovitun aikataulun mukaisena.

Liiketoimintayksikkö OKSA

Liiketoimintayksikkö OKSA on onnistunut pääosassa tavoitteistaan. Työtä on tehty paljon, kuitenkin sitä on vielä paljon jäljelläkin. Oksan tavoitteeksi vuodelle 2009 asetettu palveluiden tuotteistaminen on valmistunut vuoden 2010 aikana kovan työn tuloksena.

Kaikki palvelukuvaukset on laadittu. Tämä helpottaa huomattavasti käytännön työtä.

Kiinteistöjen kunnossapidossa on jäänyt korjausvelkaa. Peruskorjausraha on käytetty kipeimpiin tarpeisiin.

Pelissäntöjä vapaa-ajan tilojen käytön järjestelyille ja hinnoittelulle ei ole saatu luotua.

Oksan on käytettävä ostettua asiantuntemusta moniin tehtäviin. Omaa väkeä ja tarvittavaa asiantuntemusta esimerkiksi työmaavalvontaan ei ole.

Liike- ja asuinhuoneistojen vuokrat on saatu määriteltyä, sitä vastoin sisäiset vuokrat vaativat vielä työtä.

Sosiaali- ja terveyskeskus

Erikoissairaanhoidosta tulee terveyskeskukseen hoidettavaksi entistä vaativampaa hoitoa tarvitsevia potilaita.

Jonotusajat lääkärille joskus liian pitkät. Laboratoriopalvelut ovat toimineet hyvin.

Hammashuolto ei edelleenkään toiminut toivotulla tavalla. Vuoden vaiheessa yli 6 kk jonottaneita oli 717 henkilöä. Tilanne oli vuosi sitten sama. Jonot olisi syytä purkaa tavalla tai toisella. Kunta on saanut huomautuksen Valviralta.

Ehkäisevän toimeentulotuen osuuden suositus on 3,3 %, Kangasalla tämä oli 1,93 % (vuonna 2009 1,7 %). Yhteydenottoja sosiaaliasiamieheen oli 39, yleisimmät syyt olivat toimeentulotuki ja lastensuojelu.

Kotipalvelu lapsiperheille oli riittämätöntä.

Sivistyskeskus

Koulukuljetusten kilometrirajan nostaminen 5 kilometriin tuottaa säästöä noin 90 000 € vuodessa. Kokonaiskustannus on kuitenkin kasvanut.

Koulukuljetussopimusten irtisanomisaika 1 kuukausi on liian lyhyt.

Uusi pääkirjasto on otettu todella hyvin vastaan, kävijämäärät ovat selvästi kasvaneet. Myös uudet automaatit ovat suosittuja, lainausautomaattia käyttää jo 60 % asiakkaista ja palautusautomaattia 90 %. Myös lähikirjastojen käyttöaste on korkea.

Tekninen keskus

Teknisen keskuksen organisaatio on ohut. Omia työntekijöitä suorittavassa portaassa on vähän. Maanrakennus asutuksen keskellä vaatii omaa osaamistaan: oma valmius tarvitaan.

Tekninen keskus on lähempänä pelkkää tilaajaorganisaatiota kuin monissa muissa kunnissa. Myös laadun valvonta vaatii resursseja, valvontaakin on jouduttu ostamaan.

Tilajaosaaminen pitää varmistaa. Hankintasopimuksiin pitää tulevaisuudessa sisällyttää myös varautumista yllättäviin tilanteisiin.

Liian alhainen kilpailutusraja omissa hankintaohjeissa hankaloittaa toimintaa pienissä hankinnoissa.

Kuntaliitos

Kuhmalahti-kuntaliitoksen valmistelu sujui erittäin hyvän yhteishengen vallitessa.

Yleisiä huomioita

Kunnanhallitus käsitteli tilinpäätöksen ”torsona” viikolla 13. Konsernitilinpäätös ei vielä ollut mukana, vaikka sillä on samat aikatauluvaatimukset.

Talousarvion laadinnassa hallintokunnat esittävät liian usein ensin aina kaikki tarpeensa, ilman priorisointia. Karsinta tapahtuu vasta eri kehotuksella, tai kunnanjohtajan punakynällä. Tarkastuslautakunnan mielestä hallintokuntien pitäisi aina tehdä jo ensimmäinenkin talousarvioesityksensä annetun raamin mukaisena.

Yleisenä sosiaali- ja terveystalouden suuntauksena on laitoshoidon vähentäminen ja avohuollon lisäys. Avohoidon resurssit eivät kuitenkaan näytä nousevan samassa suhteessa kuin sitä tarvitsevien määrä. Jos avohoidon asiakkaiden määrää lisätään, pitää taata avohoidon toimivuus ja saatavuus. Pitää myös muistaa, että valvonta kuuluu kunnalle, ja vaatii omat resurssinsa.

Lautakunta ei ole lainkaan vakuuttunut siitä, että usein kuultu väite Kangasalan liian suuresta esimieskunnasta olisi perusteltu. Kaikilla esimiestasoilla vaikuttaa olevan yllin kyllin tärkeää ja tarpeellista tekemistä.

Harkinnanvaraisissa TES-asioissa ei toimialojen johtavilla viranhaltijoilla ole tarvittavia neuvotteluvaltuuksia, asiat ovat liikaa ylimmän johdon ”peukalon alla”.

Kunnan henkilöstö on päässyt hyvin ammattiosaamista parantavaan ja säilyttävään koulutukseen.

Kalliita konsultteja käytetään paljon. Kunnan omaa asiantuntemusta tulisi vahvistaa ja hyödyntää enemmän.

Sairauspoissaoloprosentti on edelleen varsin korkea, mutta toki parempaan suuntaan menossa.

Sisäistä tarkastusta tarvitaan enemmän esimerkiksi riskien kartoituksessa. Lautakunta kiinnitti tähän asiaan huomiota jo edellisessä arviointikertomuksessaan. Kunnanjohtajan hyväksymä suunnitelma sisäisen tarkastuksen toteuttamisesta pitäisi antaa tiedoksi tarkastuslautakunnalle.

Kuntalaiset ja henkilöstö kokevat tiedottamisen edelleenkin puutteelliseksi. Asiaan olisi syytä paneutua.

Kehittämisehdotuksia

Henkilöstöä ja kuntalaisia tulisi kannustaa tekemään uusia ideoita ja aloitteita, jotka johtaisivat uusiin taloudellisiin ja tehokkaisiin toimintatapoihin.

Kunnassa pitäisi selvittää, tehdäänkö hallinnossa eri tasoilla raportteja, lausuntoja, ohjelmia, suunnitelmia tai muistiinpanoja, jotka eivät tue strategioiden toteuttamista. Niihin saattaa mennä henkilöstöltä paljon työaikaa, jota tarvittaisiin varsinaisiin palvelutehtäviin.

Koska keskitettyjen konsernitoimintojen käyttö on todettu heikoksi, tarkastuslautakunta uudistaa toiveensa, että kuntaan pitäisi perustaa konsernipankki palvelemaan koko kuntakonsernia. Ajatusta on vuoden 2010 aikana kehitelty, mutta konkreettisiin toimiin ei ole vielä ryhdytty.

Kunnan viranhaltijoiden ja päättäjien välistä keskustelua jo asioiden valmisteluvaiheessa olisi syytä lisätä.

Omistajastrategia on luotava ja otettava käyttöön.

Lopuksi

Tarkastuslautakunta jättää Kangasalan valtuustolle arviointikertomuksen. Lautakunta arvioi, että valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa ovat hyväksyttävissä määrin toteutuneet.

Kangasalla 8. päivänä kesäkuuta 2011

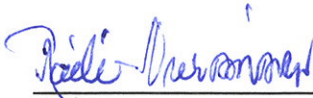
Isto Kaarne
puheenjohtaja

Johanna Häme-Sahinoja
varapuheenjohtaja

Harri Kekki
jäsen

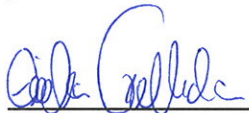
Raili Nurminen
jäsen

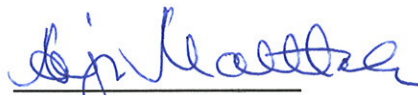
Seppo Sampala
jäsen

Harri Syrjäläinen
jäsen

Erika Tuhola
jäsen

Arja Marttala
jäsen